

قانون اساسی جمهوری سکولار دموکراتیک ایران آینده

مقدمه

آزادی زمانی وجود دارد که این سه قوه از هم کامل جدا و مستقل باشند. اگر چنین نباشد آزادی وجود ندارد و دیکتاتوری پیامد آن است.

حکومت دموکراتیک عبارت است از نظریه مطرح شده ای که حکومت نظام منتخب و دموکراتیک بر مردم را از بشر مردم می - داند. معنا اینکه تقاضای حقوق بشر افراد این است که نظام حاکم بایستیدموکراتیک و منتخب باشند.

بنیاد و اساس این نظریه بر این مطلب نهاده شده که خواست و اراده مردم، اساسی ترین منبع برای قدرت و اختیارات حکومت است و نخستین وظیفه حکومت، حمایت و حفاظت از حقوق بشر است. مواردی را که این نظریه دربر دارد همانا:

اصول مسئولیت دموکراتیک -

احترام به حاکمیت قانون -

شفافیت حکومت و اشتراک آزاد مردم در حکومت -

این حقوق از طریق «رای گیری» رقابت برای مقام های انتخابی، شرکت در مذاکرات عمومی و تجمع های معلوماتی (به ویژه توسط افرادی که از رفتار حکومت زیاد متأثر شده اند) و درخواست رسیدگی به شکایات علیه حکومت اعمال و انرا می شود.

و سکولاریسم قلمروییست برای خردمندی، معرفت، عقلانیت، ارزش ها و کنش هایی که از نفوذ دین و مذهب مصون میمانند و آلوده - بخرافات نیستند. سکولاریسم میگوید: دانش ودانستنی ها سکولارند وموجب روشنائی ذهن واندیشه ورشد وسعت دید میشوند. نقطه مقابل سکولار، توهم و خرافه گرایی، درارتباط با دین و مذهب است.سکولاریسم بهترین راهبرای توهم زدایی از جهان است. در حقیقت منظوراز سکولاریسم، عدم دخالت دین ومذهب وقوانینش درامورمدنی، سیاسی وحکومتی است. به سخنی دیگر؛ جلوگیری از نفوذ دین ومذهب وقوانین مطلقش در امور و قوانین جامعه انسانی.

پیش از یک مائه است که ایرانیان در کنار یکدیگر به منظور نائل آمدن به آزادی و دموکراسی پیکار میکنند. نبردی برای کوتاه نمودن دستان ایدئولوژی های آسمانی و زمینی از سرنوشت مردم و سپردن آن بدست مردم که تنها مالکان سرنوشت خویش اند.

امروز زمان آن فرارسیده است تا در جهانی که مردم متمدن همگام با یکدیگر با حکومت های دانا، توانا ومنتخب خود به منظور رسیدن به امنیت، آسایش، رفاه و شادی بیشتر می کوشند؛ ما مردم ایران نیز می توانیم فرصت را مغتنم شمرده تا امنیت، امید، عشق و مهر به زندگی را به سرزمینمان که گاهواره تمدن بشری بوده است، بازگردانیم.

با باور به اینکه همه انسان ها در سراسر گیتی آزاد سرشته شده اند، ما ایرانیان در هر کنای این جهان به یک میزان و اندازه در تعیین سرنوشت کشورمان سهم و حق داریم. کوشش هایمان را تا دستیابی به این سه هدف و پس از کسب آن در نگهداری و حفظ آن پایدار می خواهیم نمود.

استقرار حکومت سکولار دموکراتیک -

تدوین قانون اساسی تاسیسی برای ایران آزاد آینده و دموکراتیک -

ایران سکولار دموکراتیک و آزاد، همسایه ای عزتمند در جامعه جهانی -

عام الشمول بودن قانون اساسی

با توجه به این که قانون اساسی برتر از دیگر قوانین یک کشور است، اما دارای ویژگی دیگری است که بایستی قانون اساسی عام الشمول باشد.

کاربرد این اصطلاح در مورد قانون اساسی با کاربرد آن در سایر قوانین متفاوت است. بر اساس عام الشمول بودن قانون اساسی، باید موضوع هایی در آن قید و درج شود که همه افراد جامعه حق یکسانی در برخورداری از آن داشته باشند. برای نمونه، اگر در متن

قانون کار، آمده است که کارفرما موظف بوده تاسهم حق بیمه کارگران خود را بپردازد، این حق پیش بینی شده در قانون کار تنها شامل کارگران می شود.

اما در قانون اساسی، حق هایی در نظر گرفته می شود که فراتر از چنین مسایلی است.

حقوق و آزادی های فردی از جمله برجسته ترین مواردی است که در متن یک قانون اساسی نوشته میشود. البته این اصطلاح، - دارای موضوع ها و زیر مجموعه های مهمی است که بایستی به آن پرداخته شود.

حدود و اختیارات قوای سه گانه، -

حدود و اختیارات حکومت های محلی، -

شیوه یا روش های مراغه به آرای عمومی، -

تعیین رئیس کشور، -

اساساً پس از ایجاد حکومت و تشخیص ضرورت تدوین قانون اساسی، توسط گروهی از صاحب نظران، متنی نوشته می شود که به آن متن، پیش نویس قانون اساسی می گویند. پس از انتشار این متن، با ملحوظ داشتن تشریفات قانونی، انتخابات انجام می گردد و مردم طی آن عده ای از افراد مورد اعتماد و شایسته ی خود را انتخاب کرده و از آن ها می خواهند که به نمایندگی از آنان، متن پیش نویس را مورد بحث، نقد و بررسی قرار دهند و نتیجه کار خود را به طور رسمی اعلام کنند.

به این شورای افراد مورد اعتماد مردم، در کشورهای مختلف نام های گوناگون اطلاق می شود.

اما دو نام از سایر نام ها، مشهورتر است:

1) بنیان گذاران قانون اساسی

2) مجلس مؤسسان قانون اساسی

. نامی که در حقوق اساسی بیشتر کاربرد دارد، قوه مؤسسه است.

اعضای قوه مؤسس، طی جلساتی که از طریق وسایل گوناگون ارتباط جمعی (رادیو، تلویزیون، روزنامه و غیره) به اطلاع مردم می رسد، تصمیم می گیرند که چگونه و تا چه میزانی حکومت تازه می تواند از اصول مندرج در متن پیش نویس، استفاده بهینه به عمل آورده و بدین اساس در خصوص آنها تفحص میکنند، گاه به طور کلی در آن تغییرهایی ایجاد می کنند و گاه نیز موادی یا متنی تازه به اصول پیش نویس نخستین افزوده یا از آن حذف می نمایند.

پس از انجام بررسی و تفحص نسبت به اصول طرح شده و تقدیم به مجلس، مجلس طی تشریفات قانونی

و اعلام رسمی، تدوین موادی به عنوان متن اصلی قانون اساسی را، به اطلاع مردم می رساند. سپس از عموم افراد واجد شرایط رأی دادن، خواسته می شود که طی رفراندومی، نظر مثبت یا منفی خود را نسبت به متن منتشر شده اعلام کنند. اگر اکثریت مطلق (نصف رأی دهندگان + یک تن = ۵۰٪ + ۱) به متن، رأی مثبت دادند، به عنوان قانون اساسی شناخته می شود. اگر اکثریت با آرای منفی بود، معمولاً دوباره قوه مؤسس تشکیل می شود و با توجه به انتقادات، اقدام به اصلاح و تکمیل موادی که به نظر آن ها مورد پذیرش بود، رأی دهندگان واقع نشده، می کنند.

معنا و مفهوم حقوق و آزادی های فردی

حقوق و آزادی های فردی که در قانون اساسی به آن «حقوق شهروندی» اطلاق می شود، منمعه ای از حق ها و آزادی ها بشمار می رود که حکومت موظف به حفاظت از حریم آن ها است. این مجموعه بیانگر اهمیت و احترام به حیثیت، شرافت و کرامت انسانی است و از مهم ترین و بنیادی ترین حقوق برای هرانسان است.

حقوق و آزادی های فردی براساس نظریه های حقوقی گوناگون، تعریف های گسترده و متفاوتی دارد. اما تعدادی از موضوع های آن، اکنون تقریباً، مورد پذیرش همه نظریه ها قرار گرفته که عبارت اند از:

احترام به جان و مال افراد، احترام به حاکمیت قانون و احترام به آزادی بیان، تساوی افراد در برابر قانون» آرای عمومی»

آرای عمومی یعنی «اتکای حکومت بر اساس رضایت عموم» به سخنی دیگر، یعنی اکثریت افراد یککشور بر سر موضوعی که مربوط به اداره حکومت می باشد، موافق هستند.

تغییرات ناشی از گذشت زمان یک حقیقت غیر قابل انکار است و راهی جز پذیرش آن

نیست. نظر باینکه اکثریت جمعیت کنونی ایران (نسل جوان) در همه پرسى تصویب قانون اساسی کنونی نقش و رایی نداشته اند، منطقی ترین و صلح جویانه ترین راه یافتن قانون اساسی مورد پسند مردم ایران، برگزاری یک همه پرسى است (بمانند پیشنهاد زیر). همه پرسى، آزمان عملی میگردد که این خواسته، به خواست محوری اکثریت مردم ایران تبدیل گردد.

با حضور و نظارت (نماینده) سازمان ملل متحد

قانون اساسی نوین بر پایه ی اعلامیه جهانی حقوق بشر و میثاقهای دو گانه الحاقی تنظیم و وضع خواهد گردید.

میزان و چگونگی مراجعه به آرای عمومی، یکی از معیارهای مهم به منظور سنش اهمیت حکومت به همکاری و هم فکری مردم در اداره امور است.

به استناد تعریف آرای عمومی بارزترین جلوه های آرای عمومی در انتخاب نمایندگان مجلس بروز می کند.

انتخاب رئیس جمهور یا رئیس حکومت، جلوه ی دیگر آن است. همچنین در برخی از قوانین اساسی، پیشبینی شده که در امور مهم کشور نیز، می توان به آرای عمومی رجوع کرد.

حاکمیت قانون

حاکمیت قانون که به آن حکومت قانون نیز می گویند، مجموعه اختیاراتی است که به وسیله قانون اساسی و سایر قوانین، به «مأمورین و مجریان حکومت اعطا شده است. بنابراین آن اشخاص، هنگامی کارهایشان «قانونی» است که «قانون» به آن ها چنین اجازه ای را داده باشد. احترام به حاکمیت قانون، یکی از مهم ترین روش هایی است که می تواند از تمایلات شخصی و استبدادی توسط هر کسی و در هر مقامی، جلوگیری و از بازتولید استبداد نیز پیشگیری به عمل آورد.

تساوی افراد در برابر قانون

تساوی افراد در برابر قانون و حاکمیت قانون، لازم و ملزوم هم هستند. شرط اصلی و مهم در حکومت قانون، تساوی افراد در برابر قانون است. یعنی قوانین به گونه ای نوشته شوند که اساس و بنیان آن ها، برتری یک قشر یا طبقه بر دیگران نباشد. هیچ کس از مقامات و مأموران حکومت، مستثنا از پیروی قانون نباشند. هر یک از مأموران حکومت، از عالی ترین درجه تا پایین ترین رده، مانند هر شهروند عادی و بدون در نظر گرفتن مقام، به دلیل تجاوز به قانون یا تخطی از قانون قابل پیگرد و منازعات قانونی باشند.

استناد به اعلامیه جهان شمول حقوق بشر

تدوین پیش نویس یک قانون اساسی نوین، مبتنی بر اعلامیه جهان شمول حقوق بشر و میثاق های الحاقی آن

در حقیقت مناسب ترین شکل تحقق مردم سالاری در ایران نظام پارلمانی بر اساس تفکیک قوای سه گانه و تضمین حقوق و آزادی های فردی و اجتماعی مندرج در اعلامیه جهان شمول حقوق بشر و میثاق های ضمیمه آن است.

بر این اساس تدوین قانون اساسی نوین ایران بر مبنای اعلامیه جهانی حقوق بشر و میثاق های دوگانه الحاقی که در آن نهاد «دین» از نهاد «دولت» جدا باشد (ساختار حقوقی)، همراه با اجرای درست آن و گسترش فرهنگ حقوق بشری در ایران (ساختار حقیقی)، راه حل بنیادی مشکلات کنونی بوده، موجب خوشنودی ایرانیان گردیده و ضامن جاودانگی ایران زمین خواهد بود.

به استناد مقدمه اعلامیه جهان شمول حقوق بشر، حیثیت ذاتی کلیه اعضای خانواده بشری و حقوق یکسان و انتقال ناپذیر آنان، اساس آزادی و عدالت و صلح را در جهان تشکیل میدهد. به موجب ماده (1): «تمام افراد بشر آزاد به دنیا می آیند و از لحاظ حیثیت و حقوق باهم برابرند».

و بر اساس ماده (2): «هر کس بدون تمایز از حیث نژاد، رنگ، جنس، زبان، مذهب، عقیده

سیاسی، ملیت، وضع اجتماعی، ثروت و یا ولادت، می تواند از حقوق و آزادیهای مندرج در اعلامیه بهره مند شود.» (فصل نخست: اصول کلی

اصل نخست- جمهوری سکولار دموکراتیک ایران با برخورداری از آزادی کامل این قانون اساسی راتصویب نموده و بر اساس برابری و همبستگی اقدام می نماید.

اصل دوم- اساس جمهوری مبتنی بر حکومت مردمی است که به وسیله مردم و برای مردم اداره می شود.

اصل سوم- ایران یک جمهوری غیرقابل تجزیه، غیر مذهبی، دموکراتیک و انتفاعی است. دولت با توجه به اصل حاکمیت قانون، اصل برابری در مقابل قانون را برای همه شهروندان خود بدون در نظر گرفتن نژاد، جنسیت، مذهب و مقام تضمین می نماید و به تمام اعتقادات احترام می گذارد.

فصل دوم: اصول وحدت ملی

زبان؛ خط، پرچم رسمی کشور، محیط زیست، میراث فرهنگی

اصل چهارم- وحدت ملی عبارت است از: اتحاد و همبستگی تمام اقوام ساکن در یک کشور ب داشتن هویت واحد ملی. به این معنا که تمام افراد کشور با در نظر داشتن هویت قومی، دینی و مذهبی دارای هویت ملی واحد بوده و ملت کشور را تشکیل می دهند.

اصل پنجم- زبان و خط رسمی و مشترک مردم ایران زمین فارسی است. اسناد، مکاتبات، متون رسمی و کتاب های درسی از مقطع دوره ابتدایی به بالا بایستی به این زبان و خط باشد. استفاده از زبان های محلی و قومی در مطبوعات و رسانه های گروهی و تدریس ادبیات آن ها در مدرسه ها در مقاطع گوناگون، در کنار زبان فارسی آزاد است.

اصل ششم- پرچم جمهوری از سه رنگ سبز، سفید و قرمز با علامت [شیر و خورشید] تشکیل شده است.

اصل هفتم- منشاء حاکمیت ملی، مردم می باشند که حاکمیت را توسط نمایندگانشان از طریق همه پرسی اعمال می نمایند. هیچ گروهی از مردم و هیچ فردی نمی تواند اعمال این حق را از آن خود بداند.

اصل هشتم- مراجعه به آراء عمومی به صورت مستقیم و یا غیر مستقیم به طور مخفی و با شرایط یکسان به نحوی که قانون اساسی پیش بینی می نماید انجام می پذیرد.

اصل نهم- شرایط رأی دهندگان به موجب قانون مشخص می گردد و کلیه شهروندان ایران اعم از زن و مرد که به سن قانونی (18 سال) رسیده اند و از حقوق مدنی و سیاسی برخوردارند حق شرکت در انتخابات را دارا می باشند.

اصل دهم- تشکیل احزاب و گروه های سیاسی آزاد است و می توانند آزادی به فعالیت بپردازند و در انجام اخذ رأی نقش موثری داشته باشند و نیز موظفند به اصول حاکمیت ملی و دموکراسی احترام بگذارند.

فصل سوم- تصویب قوانین توسط پارلمان

حقوق شهروندان؛ تصویب قوانین توسط پارلمان صورت می گیرد.

اصل یازدهم - انسان ها آزاد به دنیا آمده اند و آزاد با حقوق برابر باقی خواهند ماند.

اصل دوازدهم- هدف همه نهادهای سیاسی باید حفاظت از حقوق طبیعی و همیشگی انسان ها باشد.

اصل سیزدهم- حقوق مدنی و تأمین اصول اساسی شناخته شده به نفع شهروندان به منظور برخورداری از آزادیهای عمومی.

اصل چهاردهم - حقوق و آزادی های فردی بر اساس نظریه های حقوقی گوناگون، تعریف های گسترده و متفاوتی دارد. اما آن تعریفی که مورد پذیرش همه نظریه ها قرار گرفته عبارت اند از: «احترام به جان و مال افراد، احترام به حاکمیت قانون و احترام به آزادی» بیان، تساوی افراد در برابر قانون

اصل چهاردهم- حقوق و آزادی های فردی که در قانون اساسی به آن «حقوق شهروندی» اطلاق می شود، مجموعه ای از حق ها و آزادی ها بشمار می رود که حکومت موظف به حفاظت از حریم آن ها است. این مجموعه بیانگر اهمیت و احترام به حیثیت، شرافت و کرامت انسانی است و از مهم ترین و بنیادی ترین حقوق برای هر انسان است.

اصل پانزدهم - این حقوق آزادی و دارایی و امنیت و ایستادگی در برابر سرکوب هستند.

اصل شانزدهم - بنیان هر گونه استقلال در نهاد ملت است و هیچ کس یا نهادی نباید قدرتی داشته باشد مگر آنکه آن قدرت به گونه مستقیم توسط مردم به آن داده شده باشد.

اصل هفدهم - آزادی عبارت است از آزاد بودن برای انجام هر کاری که به شخص دیگری صدمه نزند. از این رو بهره گیری از حقوق طبیعی انسان هیچ حدی ندارد مگر آن حدودی که به دیگر اعضای جامعه اطمینان می دهند که لذت برخوردار از حقوق یکسان را پیدا خواهند کرد. این حدود تنها به دست قانون مشخص می شوند.

اصل هجدهم - مانند آزادی بیان که کسی نباید بدون سند درباره کسی سخن بگوید که شرف آن شخص آسیب ببیند.

اصل نوزدهم - هیچیک از ایرانیان را نمی توان نفی داد یا منع از اقامت در محلی یا مجبور به اقامت محل معینی نمود مگر در مواردی که قانون تصریح می کند.

اصل بیستم - قانون تنها هنگامی می تواند کارهایی را ممنوع کند که به جامعه آسیبی رساند. هر آنچه که قانون منع نکرده است نباید انجام آن ممنوع شود. و کسی رانمی توان وادار کرد که کاری انجام دهد که قانون مشخص نکرده است.

اصل بیست و یکم - قانون نمایانگر خواست همگانی است. هر شهروندی حق این را دارد که درپایه گذاری آن به شخصه دخالت مستقیم داشته باشد و یا نماینده ای از سوی خود برای این کار برگزیند.

اصل بیست و دوم - قانون باید برای همگان در هر زمان یکسان باشد؛ چه محافظت کننده و چه مجازات کننده. همه شهروندان، از منظر قانون یکی دیده می شوند، برای بهره گیری از همه مواهب و موقعیت های همگانی و شغلی به گونه یکسان مستعد هستند و جز بر پایه هنر و استعدادهایشان نباید فرقی میان آن ها گذاشت.

اصل بیست و سوم - مجلس شورای ملی نماینده تمامی مردم کشور ایران است که در امور معاشی و سیاسی میهن خود مشارکت دارند.

اصل بیست و چهارم - هیچ کس نباید مورد اتهام و پیگرد قرار گرفته و یا به زندان بیفتد مگر در مواردی که قانون مشخص کرده است. هر کسی که درخواست، انتقال، اجراء، و یا هر گونه سفارش خودسرانه اش موجب پیگرد دیگران باشد، باید مجازات شود.

اصل بیست و پنجم - غیر از مواقع ارتکاب جنحه و جانیات و تقصیرات عمده هیچکس را نمی توان

فوراً دستگیر نمود مگر به حکم کتبی رئیس دادگاه دادگستری به موجب قانون و در آن صورت نیز باید گناه مقصر فوراً یا منتهی در ظرف بیست و چهار ساعت به او اعلم و اشعار شود.

[اصل هشتم اعلامیه حقوق انسانی و شهروندی]

اصل بیست و ششم - قانون مجازات تنها هنگامی باید وارد عمل شود که نیاز آشکارا و قاطعانه به آن باشد. هیچ کس نباید رنج مجازاتی را بکشد پیش از آنکه قانونی مصوب عمل آن شخص را مجرمانه عنوان کرده باشد.

اصل بیست و هفتم - امنیت حقوق انسان و شهروند نیازمند وجود نیروهای انتظامی /پلیس است. این نیروها برای آسایش و منفعت همگان هستند نه سودبری شخصی کسانی کهدر فرماندهی آن نیروها به آنان اعتماد می شود.

اصل بیست و هشتم - در مورد شهروندانی که دارای وضعیت حقوقی مدنی مشابهی نیستند این قانون اساسی اجرا می گردد. این افراد تا زمانی که از حقوق مدنی خود صرفنظر نکرده اند در وضعیت کنونی خویش باقی خواهند ماند.

اصل بیست و نهم - تبعیت مردم از قانون در مورد امور شخصی و مالی.

اصل سی ام - دارایی مقدس و غصب نکردنی است و هیچ کس را نمی توان از آن محروم کرد مگر آنکه ضرورت همگانی، بر پایه قانون و به گونه مشخص، خلف آن را ایجاب کند. در این صورت باید از پیش تاوانی منصفانه داده شود.

اصل سی و یکم - ضبط املاک و اموال مردم به عنوان مجازات و سیاست ممنوع است مگر به حکم قانون. سلب تسلط مالکین و متصرفین از املاک و اموال متصرفه ایشان به هر عنوان که باشد.

اصل سی و دوم - به منظور نگهداشت نیروهای همگانی و تامین مخارج مدیریتی، همه مردم باید به حکومت کمک مالی کنند. این پرداخت باید به صورت منصفانه از مردم جمع آوری شود و و به نسبت درآمدها و وابسته باشد.

اصل سی و سوم - همه شهروندان حق تصمیم گیری، یا به شخصه و یا توسط نمایندگان خود، و نیز آگاهی درباره میزان مالیات ها، چگونگی جمع آوری و خرج شدن آن ها، و مدت زمان برقراری آن ها را دارند و این حق به عنوان ضرورتی در مشارکت همگانی به شمار می رود.

اصل سی و چهارم- جامعه حق این را دارد که هر کدام از ماموران و مسوولانی که در خدمت همگانی هستند را بر مبنای مدیریشان مورد بازخواست قرار دهد.

اصل سی و پنجم- هر کس پیش از آنکه مجرم شناخته شود، بی گناه به شمار

می رود(اصل برائت). از این رو اگر دستگیری اجتناب ناپذیر باشد، جلوی هر گونه سخت گیری و رفتار بد با زندانی، در صورتی که در راستای حفظ امنیتش نباشد، توسط قانون گرفته می شود.

اصل سی و ششم در قوانین جزایی ایران به جزییات آورده شده است و همانند این اصل است.

اصل سی و هفتم- آزادی بیان یکی از با ارزش ترین حقوق انسانی است. هر شهروندی می تواند آزادانه سخن بگوید، بنویسد، و چاپ کند ولی باید مسوولیت سوءاستفاده از این آزادی، که توسط قانون مشخص می شود، را بر عهده گیرد.

اصل سی و هشتم- کلیه مطبوعات آزاد و ممیزی در آنها ممنوع است ولی هرگاه چیزی مخالف قانون مطبوعات در آنها مشاهده شود نشردهنده یا نویسنده به موجب قانون مطبوعات مجازات می شود اگر نویسنده معروف و مقیم ایران باشد ناشر و چاپ کننده و پخش کننده از تعرض مصون هستند.

اصل سی و نهم - نظر به اینکه دولت ایران یکی از امضا کنندگان اعلامیه جهانی حقوق بشر و میثاقهای الحاقی آن بوده و متعهد است که گزارش سالانه ای در مورد وضعیت حقوق بشر در ایران به سازمان ملل متحد ارسال دارد، اعضای یک «شورای حقوق بشر» (5 تا 7 تن) با رای مستقیم شهروندان ایران انتخاب گردند.

اصل آموزش همگان و پرورش - بر اساس سند 2030 سازمان های ملل متحد و یونسکو مصوب 2015 میلادی برابر با 1394 خورشیدی فصل چهارم: تفکیک قوا

اصل چهل - آزادی زمانی وجود دارد که این سه قوه از هم کامل جدا و مستقل باشند. اگرچنین نباشد آزادی وجود ندارد و دیکتاتوری و باز تولید دیکتاتوری پیامد آن است.

قوه مقننه -

حق حاکمیت مردم و قوای ناشی از آن

اصل چهل و یکم- قوای مملکت ناشی از ملت است طریقه استعمال آن قوا را قانون اساسی معین می نماید.

قانون همچنین مقررات مربوط به موارد ذیل را تعیین می نماید:

نظام انتخابات مجلس ملی و مجالس محلی -

تأسیس انواع سازمان ها -

تضمین و تأمین حقوق اساسی شناخته شده به نفع کارمندان کشوری و لشکری دولت -

ملی نمودن مؤسسات اقتصادی صنعتی و انتقال مالکیت آن ها از بخش عمومی به بخش خصوصی -

قانون، اصول اساسی مربوط به امور ذیل را مشخص می نماید:

امور تشکیلاتی، دفاع ملی -

اداره امور تشکیلات محلی در محدوده صلاحیت ها و منابع آن ها -

آموزش و پرورش -

رژیم مالکیت حقوق عینی و تعهدات مدنی و تجارتي -

قانون های کار سندیکا و تأمین اجتماعی -

قوانین مالی، درآمدها و هزینه های دولت را تحت شرایطی که در قانون پیش بینی شده است مشخص می نماید -

قوانین برنامه، مذهب و خط مشی عملی اقتصادی و اجتماعی دولت را تعیین می کند

مفاد این اصل توسط یک قانون خاص به طور دقیق تعیین می گردد

اعلام جنگ با پارلمان می باشد -

حکومت نظامی توسط هیأت دولت برقرار می گردد و ادامه آن برای بیشتر از دوازده روز باید به تصویب پارلمان برسد -

اصل چهل و دوم- پارلمان، از مجلس شورای ملی و سنا تشکیل شده است. نمایندگان مجلس شورای ملی از طریق آرای عمومی مستقیم انتخاب می شوند، نمایندگان مجلس سنا از طریق آراء غیر مستقیم انتخاب می گردند و معرف منامع مناطق مختلف کشور هستند.

اصل چهل و سوم- مدت دوره هر یک از مجلسین و تعداد اعضاء آن و حقوق و شرایط انتخاب و موارد عدم صلاحیت آن ها توسط قانون خاص معین می گردد. همچنین توسط قانون مورد نظر شرایط افرادی که در صورت تعذر نمایندگان، می توانند در مجلس شورای ملی و سنا تا تجدید انتخابات عمومی یا میان دوره ای همان مجلس به عنوان جانشین آن ها انتخاب شوند تعیین می گردد

اصل چهل و چهارم- هیچ یک از اعضاء پارلمان را نمی توان به دلیل اظهار عقیده و رأی در حین انجام وظیفه نمایندگی مورد تعقیب، بازداشت و توقیف و دستگیری و بازجویی یا محاکمه به اتهام جنایت و جنحه قرار داد

اصل چهل و پنجم- جز موارد ارتکاب جرم مشهود یا محکومیت قطعی، هیچیک از اعضاء پارلمان رانمی توان طی مدت فعالیت مجلس، به جرم جنایت یا جنحه تحت تعقیب یا توقیف قرار داد مگر با اجازه مجلسی که متهم عضو آنست

اصل چهل و ششم- در صورت تقاضای هر یک از مجلسین تعقیب نماینده آن مجلس متوقف می گردد. حق رأی نمایندگان مجلس بالااصاله (دارای اصالت) می باشد

اصل چهل و هفتم- دستور جلسه روزانه مجلسین درمورد لوایح تقدیمی از سوی دولت و یا طرحهای قانونیکه مورد تأیید دولت قرار گرفته است، بر حسب اولویت و به ترتیب مقرر توسط دولت تعیین می گردد

اصل چهل و هشتم- پارلمان طی سال در دو دوره فعالیت عادی با استفاده از اختیارات قانونی خود تشکیل

می شود. مدت تعطیل و زمان اشتغال مجلس شورای ملی به موجب نظامنامه داخلی مجلس به تشخیص خود مجلس است و پس از تعطیل تابستان باید مجلس از [...] بر اساس جشن افتتاح اول مجلس است مفتوح و مشغول کار شود

اصل چهل ونهم- چنانچه [این روزها]، مصادف با یکی از روزهای تعطیل باشد دوره پارلمان، در نخستین روز غیر تعطیل بعد از آن تاریخ افتتاح خواهد شد

اصل پنجاهم- پارلمان به درخواست نخست وزیر با اکثریت اعضاء مجلس شورای ملی برای رسیدگی به دستور جلسه در روز مشخصی تشکیل جلسه فوق العاده می دهد. زمانی که به درخواست اعضاء مجلس شورای ملی جلسه فوق العاده تشکیل گردید، در صورتی فرمان ختم جلسه داده خواهد شد که پارلمان به دستور جلسه ای که به منظور آن تشکیل فوق العاده داده رسیدگی کرده باشد

اصل پنجاه و یکم- اعضاء هیأت دولت میتوانند در مجلسین حضور به هم رسانند و در این صورت نظراتشان باید مورد توجه قرار گیرد. مستشاران دولت می توانند اعضاء هیأت دولت را در پارلمان همراهی نمایند

اصل پنجاه و دوم- رئیس مجلس شورای ملی برای یک دوره مجلس انتخاب می شود و رئیس مجلس سنا پس از هر انتخابات میان دوره ای انتخاب می شود

اصل پنجاه و سوم- جلسات مجلسین علنی است و گزارش کامل مذاکرات در روزنامه رسمی منتشر خواهد شد. هر یک از مجلسین می توانند به درخواست نخست وزیر و یا اعضاء همان مجلس به طور محرمانه و غیر علنی تشکیل جلسه دهند

اصل پنجاه و چهارم- وزراء افزون بر این که به تنهایی مسئول مشاغل مختصه وزارت خود هستند به هیات اتفاق نیز در کلیات امور در مقابل مجلسین مسئول و ضامن اعمال یکدیگرند.

اصل پنجاه و پنجم - اعضاء هیأت دولت میتوانند در مجلسین حضور به هم رسانند و در اینصورت نظراتشان باید مورد توجه قرار گیرد. مستشاران دولت می توانند اعضاء هیأت دولت را در پارلمان همراهی نمایند.

اصل پنجاه و هشتم- رئیس مجلس شورای ملی برای یک دوره مجلس انتخاب می شود و رئیس مجلس سنا بعد از هر انتخابات میان دوره ای انتخاب می شود.

در مورد حدود وظایف مجلس

اصل پنجاه و هفتم- مواردی که در حیطه قانون موضوع اصل(48) قرار نمی گیرند مقررات نامیده می شوند. آن دسته از مصوبات مجلس که تصمیم گیری درباره آن ها در حوزه اختیارات دولت بوده است رامی توان پس از بررسی در شورای دولتی به وسیله فرمان دولت تغییر داد. قوانینی که پس از انرای این قانون اساسی تصویب می شوند را نمی توان به وسیله فرمان دولت تغییر داد . مگر آنکه شورای قانون اساسی، دولت را مرجع صالح برای تصویب آن ها بداند .

اصل پنجاه و هشتم - دولت می تواند برای اجرای برنامه های خود از پارلمان کسب اجازه نماید که برای مدتی محدود از طریق فوریت های مجلس (۱) تصمیماتی اتخاذ نماید که اساساً تصمیمات مزبور در حکم قانون می شوند این فوریت ها پس از استعلام نظریه شورای قانون اساسی در هیأت دولت به تأیید خواهد رسید و پس از انتشار قدرت اجرایی می یابند.

بند(1) - اما چنانچه لایحه دولت در مورد تصویب آن ها تا تاریخی که قانون اعطاء اختیارات را مشخص نموده به مجلس ارائه نشود لایحه مزبور کان لم یکن تلقی می گردد. پس از سپری شدن مدت در بند اول این اصل فوریت ها غیر قابل تغییر می باشد، مگر به وسیله قانون و در مواردی که در حیطه اختیارات قوه مقننه قرار گرفته اند.

(پاورقی ۱): فوریت ها وسیله قانونی میباشد که دولت می تواند به علت فوریت امر در مواردی که معمول نیاز به قانون است آن مورد را به طریق یاد شده در اصل بالا به انرا بگذارد.

اصل پنجاه ونهم- به طور کلی لوایح و طرح های که به مجلس ارایه می شود بر دوگونه اند:

طرح ها و لوایح قانونی عادی که دو شوری می باشند بدین معنا که مجلس در خصوص این گونه طرح هاو لوایح دریک شور - 1 کلیات را به تصویب می رساند و در شور دیگر به جزئیات می پردازد و مورد تصویب قرار می دهد. غالب طرح ها و لوایح، عادی می باشند امادر بعضی از موارد که سرعت تصویب قانون ضرورت دارد به نوع دیگری طرح و لایحه تقدیم می شود.

طرح ها و لوایح فوری - 2

طرح ها و لوایح مزبور یک شوری می باشند بدین معنا که دریک شور هم کلیات و هم جزئیات مورد بحث قرار می گیرد و احیاناً به تصویب می رسد. این قسم از طرح ها و لوایح خودممکن است به یکی از سه شکل ذیل باشد:

الف: طرح ها و لوایح یک فوریتی

این قسم از طرح ها و لوایح پس از تصویب فوریت ان در مجلس به کمیسیون مربوطه ارجاع می شودتا خارج از نوبت مورد بررسی قرارگیرد.(آیین نامه داخلی مجلس)

ب: طرح ها و لوایح دوفوریتی

در این گونه طرح هاو لوایح پس از تصویب دوفوریت ان بلا فاصله به طبع وتوزیع ان بین نمایندگان اقدام می شودو بیست و چهار ساعت پس از توزیع در مجلس مطرح می گردد. این گونه طرح هاو لوایح به کمیسیون ارجاع نمی گردد.

ج: طرح هاو لوایح سه فوریتی

در این قبیل طرح ها و لوایح پس از تصویب سه فوریتی ان، مجلس در همان جلسه وارد

دستور می گردد(آیین نامه داخلی مجلس) ونیازمند ارجاع به کمیسیون هم نیست. افزون بر این هنگامی که طرح و لوایح با قیدفوریت در دستور کار مجلس قرار بگیرد قبل از طرف ریس مجلس مراتب به اطلاع شورای قانون اساسی می رسد و شورای مزبور باید در

اینجلسات حضور یابد و نظر خود را تا حد امکان و بی درنگ پس از آرای مجلس و یا حد اکثر تا 24 ساعت اظهار کند. (آیین نامه داخلی مجلس)

اصل شصتم- پیشنهاد لوایح توسط نخست وزیر و اعضاء پارلمان صورت میگیرد. لوایح که از طرف دولت پیشنهاد می شود ابتدا در هیأت دولت پس از اخذ نظر شورای دولتی در هیأت دولت به تصویب می رسد و سپس به دفتر یکی از دو مجلس ارائه می شود. لیحه قانون بودند بدوا به مجلس شورای ملی ارائه می گردد.

اصل شصت و یکم- پیشنهادات و اصلاحیه هایی که از سوی اعضاء پارلمان ارائه می شود چنانچه تصویب آن ها سبب کاهش درآمد عمومی و یا افزایش هزینه عمومی گردد قابل طرح نمی باشد.

اصل شصت و دوم- چنانچه در حین بررسی مجلس، مشخص گردد که پیشنهاد و یا اصلاحیه ارائه شده در حیطه قانون قرار نمی گیرد و این بر خلاف اختیارات محوله یادشده در اصل (38) می باشد، در این صورت دولت می تواند از پذیرش آن خودداری نماید. در صورت اختلاف بین دولت و رئیس مجلس مربوطه، شورای قانون اساسی به درخواست یکی از طرفین در ظرف (8) روز تشکیل جلسه می دهد.

اصل شصت و سوم- بحث در مورد لایحه قانونی ابتدا در هر یک از مجلسین که لایحه از طرف دولت به آن ارائه شده صورت می پذیرد. هر یک از مجلسین که متن تصویب شده در مجلس دیگر را دریافت می دارند متن را به رأی خواهد گذاشت.

اصل شصت و پنجم- طرح های قانونی، به درخواست دولت و یا مجلسی که آن را دریافت نموده به کمیسیون های ویژه که بدین منظور تشکیل شده جهت بررسی ارسال می شود. در خصوص لوایح و طرحهایی که در مورد آن ها چنین درخواستی صورت نگرفته است رویه بر این است که آن ها به یکی از کمیسیونهای دائمی که تعدادشان به (6) کمیسیون در هر مجلس بالغ می گردد، ارسال می شود.

اصل شصت و ششم- اعضاء پارلمان و اعضاء دولت دارای حق پیشنهاد اصلاحی هستند. پس از آغاز مذاکرات، دولت می تواند با بررسی هر اصلاحیه ای که قبل به کمیسیون ارجاع نشده است، مخالفت نماید. در صورت تمایل دولت، مجلس تمام یا قسمتی از متن مورد بحث یا اصلاحات پیشنهادی مورد پذیرش دولت را برای یک مرتبه به رأی می گذارد.

اصل شصت و هفتم - به منظور تصویب یک متن مشابه مورد قبول هر دو مجلس، به ترتیب مورد بررسی قرار می گیرد. زمانی که یک لایحه یا طرح قانونی پس از دو شور بررسی به علت عدم توافق بین دو مجلس به تصویب نرسد و یا چنانچه دولت اعلام فوریت نماید، نخست وزیر می تواند پس از یک بار بررسی در هر یک از مجلسین درخواست تشکیل کمیسیون مشترک متشکل از اعضاء مجلسین را بنماید تا در مورد موضوع مورد اختلاف پیشنهاد خود را از ارائه کند.

اصل شصت و هشتم- متن تهیه شده توسط کمیسیون مشترک می تواند توسط دولت برای تصویب مجلسین ارائه شود. در این صورت هیچگونه اصلاحیه ای جز با موافقت دولت پذیرفته نمی شود.

اصل شصت و نهم- چنانچه کمیسیون یاد شده موفق به تهیه متن واحدی نگردد و یا این متن به موجب شرایط پیش بینی شده در بندهای قبلی به تصویب نرسد دولت می تواند پس از یک بررسی مجدد در مجلسین، از مجلس شوری ملی بخواهد که در مورد متن مورد نظر به طور قطعی تصمیم خود را اتخاذ نماید. در اینصورت مجلس یاد شده میتواند متنی را که توسط کمیسیون مشترک تهیه شده و یا آخرین متنی که توسط آن مجلس به رأی گذارده شده و مجلس سنا هم در صورت تمایل در آن اصلاحاتی نموده، انتخاب نماید.

اصل هفتماد- قوانینی که قانون اساسی به آن ها خصوصیت ویژه ای اعطاء می کند در شرایط زیر تصویب شده و یا تغییر می یابد.

اصل هفتاد و یکم- حکومت در برابر مجلسین بر اساس موارد پیش بینی شده در اصل پنجاه و پنجم مسئول میباشد.

اصل هفتاد و دوم- در صورت عضویت هر یک از افراد فوق در هیأت دولت نحوه تعیین جانشین بوسیله قانون خاص تعیین می گردد. جانشینی اعضاء پارلمان به موجب مفاد این قانون انجام می پذیرد.

اصل هفتاد و سوم- پارلمان به درخواست نخست وزیر با اکثریت اعضاء مجلس شورای ملی برای رسیدگی به دستور جلسه در روز مشخصی تشکیل جلسه فوق العاده می دهد. زمانی که به درخواست اعضاء مجلس شورای ملی جلسه فوق العاده تشکیل گردید، در صورتی فرمان ختم جلسه داده خواهد شد که پارلمان به دستور نلسه ای که به منظور آن تشکیل فوق العاده داده رسیدگی کرده باشد.

اصل هفتادوچهارم- تنها نخست وزیر می تواند تشکیل جلسه تازه ای را پیش از سپری شدن یک ماه از تاریخ فرمان ختم جلسه اول درخواست نماید.

اصل هفتادوپنجم- غیر از زمانی که پارلمان با استفاده از اختیارات قانونی خود تشکیل جلسه می دهد تشکیل و خاتمه جلسات فوق العاده با فرمان رئیس جمهور انجام می پذیرد.

اصل هفتادوششم- اعضاء هیأت دولت میتوانند در مجلسین حضور به هم رسانند و در این صورت نظراتشان باید مورد توجه قرار گیرد. مستشاران دولت می توانند اعضاء هیأت دولت را در پارلمان همراهینمایند.

اصل هفتادوهفتم- رئیس مجلس شورای ملی برای یک دوره مجلس انتخاب می شود و رئیس مجلس سنا پس از هرائتخابات میان دوره ای انتخاب می شود.

اصل هفتادوهشتم- جلسات مجلسین علنی است و گزارش کامل مذاکرات در روزنامه رسمی منتشر خواهد شد. هر یک از مجلسین می توانند به درخواست نخست وزیر و یا اعضاء همان مجلس به طور محرمانه و غیر علنی تشکیل جلسه دهند.

اصل هفتادونهم- چنانچه تصدی مقام ریاست جمهوری به هر علتی امکان پذیر نگردد و یا پس از اعلام دولت به شورای قانون اساسی در خصوص وجود مانع در اعمال تصدی و تأیید این امر توسط اکثریت مطلق اعضاء شورا، موقتاً رئیس مجلس سنا عهده دار این امر می گردد، و چنانچه رئیس مجلس سنا هم برای اجراء این وظائف عذر داشته باشد، وظائف بر عهده دولت محول خواهد شد.

اصل هشتمادهم- در صورتی که شورای قانون اساسی رأی به دائمی بودن مانع در تصدی ریاست جمهوری بدهد رأی گیری برای انتخاب رئیس جمهور باید پس از سپری شدن حداقل ۲۰ روز و حداکثر ۳۵ روز پس از تاریخ بوجود آمدن محذور و با تشخیص شورای قانون اساسی مبنی بر وجود مانع، انجام می پذیرد، مگر اینکه از سوی شورای یاد شده وضعیت، اضطراری تشخیص داده شود.

اصل هشتمادویکم- چنانچه تا ۷ روز پیش از تاریخ پایان مهلت معرفی نامزدهای ریاست جمهوری فردی که حداکثر ۳۰ روز پیش از تاریخ مورد نظر علناً نامزدی خود را اعلام نموده، فوت نماید یا موانعی برایش ایجاد گردد شورای قانون اساسی می تواند تاریخ انتخابات را به تأخیر بیاندازد.

اصل هشتمادودهم- در صورت فوت یا ایجاد مانع برای یکی از دو نامزدی که بهترین موقعیت را در نخستین دور انتخابات پیش از کناره گیری احتمالی بدست آورده اند، شورای مورد نظر اعلام می نماید که باید مجدداً تمام مراحل انتخابات تجدید شود. در صورت فوت یا بروز موانع برای یکی از دو نامزد در دومین مرحله نیز به همین صورت عمل خواهد شد.

اصل هشتمادوسوم- در هر شرایطی به موجب ضوابط تعیین شده در اصل های (81،08،79 و 82) این قانون و یا ضوابط مشخص شده جهت معرفی یک نامزد ریاست جمهوری توسط قانون خاص که در این قانون پیش بینی شده است، به شورای قانون اساسی رجوع خواهد شد. و این شورای می تواند مهلت های مندرج در بندهای مزبور را در صورتی که رأی گیری بلافاصله پس از ۳۵ روز بعد از تاریخ تصمیم شورا انجام نگیرد، تمدید نماید. چنانچه اجراء موارد فوق سبب شود که تاریخ انتخابات دقیقاً در زمان پایان دوره ریاست جمهوری واقع شود در این صورت وی سمت خود را تا تعیین رئیس جمهور جدید حفظ خواهد نمود و به انجام وظائف خود کماکان ادامه خواهد داد.

اصل هشتمادوچهارم- در صورت تعذر رئیس جمهور و یا در مدت زمان میان تاریخی که به طور قطعی مانع برای اجراء وظائف رئیس جمهور اعلام گردیده تا تاریخ انتخابات مربوط به تعیین جانشین وی، اصول قابل اجراء نمی باشد.

اصل هشتمادوپنجم- رئیس جمهور نخست وزیر را تعیین می نماید و پذیرش استعفای نخست وزیر نیز بر عهده رئیس جمهور است. رئیس جمهور می تواند نخست وزیر، وزیران را برکنار می نماید.

اصل هشتمادوششم- ریاست هیأت وزیران با رئیس جمهور است.

اصل هشتمادوهفتم- قوانین پس از تصویب مجلس ظرف پانزده روز از سوی ریاست جمهوری به دولت ابلاغ می گردد. ریاست جمهوری می تواند ظرف مهلت یاد شده مجدداً قانون را به مجلس بازگردانده و درخواست بازنگری در آن را به صورت کلی یا جزئی بنماید. مجلسین نمی توانند از تقاضای ریاست جمهوری استنکاف نمایند.

اصل هشتاد و هشتم - رئیس جمهور در طول ایام فعالیت پارلمان، پس از پیشنهاد دولت و یا پس از پیشنهاد مشترک مجلسین که در روزنامه رسمی نیز منتشر می گردد می تواند لوایحی که مربوط به قوای حاکمه می شوند و یا هدف آن تصویب معاهده ای است که هر چند مخالف قانون اساسی نیست ولی ممکن است که بر روی نظام کشور اثراتی داشته باشد، را به همه پرسى عمومى بگذارد.

اصل هشتاد و نهم - زمانی که لوایح مورد نظر از طریق همه پرسى مورد تأیید قرار گرفت رئیس جمهور، در مدت زمان تعیین شده در موارد فوق آن را امضاء خواهد نمود.

اصل نودم - تنها نخست وزیر می تواند تشکیل جلسه جدیدی را پیش از سپری شدن یک ماه از تاریخ فرمان ختم جلسه اول درخواست نماید.

اصل نود و یکم - غیر از زمانی که پارلمان با استفاده از اختیارات قانونی خود تشکیل جلسه می دهد تشکیل و خاتمه جلسات فوق العاده با فرمان رئیس جمهور انجام می پذیرد.

اصل نود و دوم - رئیس جمهور می تواند پس از مشورت با نخست وزیر و روسای مجلسین مجلس شورای ملی را منحل نماید، در این صورت انتخابات ظرف مدت حداقل ۲۰ روز و حداکثر ۴۰ روز پس از تاریخ انحلال انجام خواهد شد مجلس شورای ملی در دومین هفته پس از انتخابات رسماً تشکیل می گردد.

اصل نود و سوم - چنانچه این جلسه خارج از ایام فعالیت معمولی مجلس تشکیل بشود، در این صورت یک دوره فعالیت خارج از معمول برای مدت پانزده روز شروع می شود. انحلال مجدد منلس در همان سال مناز نمی باشد.

اصل نود و چهارم - رئیس جمهور تصویب نامه ها و آیین نامه های صادره از طرف هیأت دولت را امضاء می نماید. وی مقامات لشکری و کشوری را منصوب می نماید. تصدی مشاغل در هیأت دولت تصویب می شود.

اصل نود و پنجم - تصدی سایر مقاماتی که می باید در اختیار هیأت دولت باشد و همچنین شرایط و اگزار اختیارات رئیس جمهور به هیأت دولت توسط قانون خاصی معین می شود.

اصل نود و ششم - اعطای استوارنامه سفیران و فرستادگان ویژه به دولت های خارجی توسط رئیس جمهور انجام می گیرد. همچنین ریاست جمهوری استوارنامه سفیران و فرستادگان ویژه خارجی به کشور رami پذیرد.

اصل نود و هفتم - فرماندهی کل قوا و ریاست شوراها و کمیته های عالی دفاع ملی با رئیس جمهور می باشد.

اصل نود و هشتم - هرگاه نهادهای جمهوری، استقلال ملی، تمامیت ارضی، و یا اجراء تعهدات بین المللی در موارد مهم و اضطراری در معرض مخاطره قرار گیرند و روند عادی قوای حاکمه مختل گردد، همچنین در شرایط خاص بر اثر بروز جنگ، حوادث و یا رخداد های طبیعی همچون سیل و زلزله، رئیس جمهور تصمیمات مقتضی را پس از مشورت رسمی با نخست وزیر و روسای مجلسین و رئیس شورای قانون اساسی اتخاذ می نماید.

اصل نود و نهم - رئیس جمهور از طریق اعلامیه مردم را در جریان امور قرار می دهد. این تصمیمات می باید به گونه ای باشد که قوای حاکمه بتواند در کوتاهترین زمان وظائف محوله را در مجرای طبیعی خود انجام دهند. شورای قانون اساسی در این خصوص مورد مشورت قرار خواهد گرفت. در چنین موقعیتی مجلسین مکلف به تشکیل جلسه می باشند.

اصل یکصدم - مجلس شورای ملی را نمی توان در زمان اعمال اختیارات فوق العاده یاد شده در این ماده منحل نمود.

اصل یکصد و یکم - رئیس جمهور دارای حق عفو می باشد.

اصل یکصد و دوم - ارتباط رئیس جمهور با مجلسین از طریق پیام انجام می پذیرد. این پیام در مجلس قرائت شده و مفاد آن مورد مباحثه قرار نمی گیرد. چنانچه در این زمان مجلس تعطیل باشد برای استماع پیام رئیس جمهور جلسه فوق العاده تشکیل خواهد گردید.

اصل یکصد و سوم - تصمیمات گرفته شده از سوی رئیس جمهور به غیر از موارد پیش بینی شده بایستی افزون بر امضاء رئیس جمهور به امضای نخست وزیر رسیده و در صورت عدم امضاء توسط نخست وزیر به امضاء وزیران مسئول برسد.

اصل یکصد و چهارم - حکومت، سیاست کشور، را مشخص کرده و آن را اجرا می نماید و دستگاه های دولتی و قوای نظامی در اختیار حکومت میباشد. حکومت در برابر مجلسین بر اساس موارد پیش بینی شده در اصل پنجاه و یکم مسئول میباشد.

اصل یکصد و پنجم- اداره امور حکومت و مسئولیت دفاع ملی با نخست وزیر است. وی حسن اجرای قوانین را تضمین می نماید.

اصل یکصد و ششم- غیر از موارد یاد شده، نخست وزیر، به موجب مقررات، اعمال حاکمیت نموده و مقامات کشوری و لشکری را منصوب می نماید. وی می تواند بعضی از اختیارات خود را به وزراء تفویض نماید.

اصل یکصد و هفتم- در غیاب ریاست جمهوری، نخست وزیر و وظائف وی را در شوراها و کمیته های پیش بیننده به عهده می گیرد.

اصل یکصد و هشتم- نخست وزیر می تواند به طور استثنایی و به موجب اختیارات مصرح و با داشتن برنامه معین، در روز مشخص به جای رئیس جمهور، ریاست هیأت دولت را به عهده گیرد.

اصل یکصد و نهم- احکام نخست وزیر افزون بر امضاء خود ایشان باید به امضاء مقام مسئول دیگری نیز برسد، در غیر این صورت امضاء دوم احکام مورد نظر توسط وزیرانی که مسئول اجرای احکام مزبور هستند انجام می گیرد.

اصل یکصد و دهم- عضویت در هیأت دولت با نمایندگی پارلمان و نمایندگی اصناف در سطوح کشور و همچنین تصدی مشاغل دولتی و یا هر فعالیت حرفه ای دیگر مغایرت دارد.

اصل یکصد و دهم- در صورت عضویت هر یک از افراد فوق در هیأت دولت نحوه تعیین جانشین بوسیله قانون خاص تعیین می گردد. جانشینی اعضاء پارلمان به موجب اصل (85) انجام می پذیرد.

اصل یکصد و یازدهم- پارلمان به درخواست نخست وزیر با اکثریت اعضاء مجلس شورای ملی برای رسیدگی به دستور جلسه در روز مشخصی تشکیل جلسه فوق العاده می دهد.

زمانی که به درخواست اعضاء مجلس شورای ملی جلسه فوق العاده تشکیل گردید، در صورتی فرمان ختم جلسه داده خواهد شد که پارلمان به دستور جلسه ای که به منظور آن تشکیل فوق العاده داده رسیدگی کرده باشد. فرمان مذکور حداکثر ظرف مدت دو هفته پس از افتتاح جلسه باید صادر شود.

اصل یکصد و دوازدهم- به غیر از زمانی که پارلمان با استفاده از اختیارات قانونی خود تشکیل جلسه می دهد تشکیل و خاتمه جلسات فوق العاده با فرمان رئیس نهمور انعام می پذیرد.

اصل یکصد و سیزدهم - در هر یک از مجلسین که لایحه و یا طرح قانونی مطرح است آن مجلس پس از پانزده روز از تاریخ ثبت آن ها، می تواند درباره آن شور و رأی گیری نماید.

اصل یکصد و چهاردهم- رویه یاد شده در اصل (45) در این مورد قابل اجرا است. بنابراین در صورت عدم کسب آراء اکثریت مطلق اعضاء نیز می تواند مورد تصویب قرار گیرد.

اصل یکصد و پانزدهم - قوانین خاص مربوط به سنا باید به همان طریق توسط مجلسین به تصویب برسد.

قوانین خاص پس از تأیید از طرف شورای قانون اساسی امضاء می گردد.

اصل یکصد و شانزدهم- پارلمان، لایحه قانون بودجه را به موجب مقررات پیش بینی شده به وسیله یک قانون خاص تصویب می نماید.

اصل یکصد و هفدهم- چنانچه مجلس شورای ملی در نخستین بررسی در مدت ۴۰ روز از تاریخ ثبت لایحه نظر خود را اعلام ننماید، دولت، مجلس سنا را مطلع می نماید و مجلس مزبور باید ظرف ۱۵ روز تشکیل جلسه دهد. مراحل بعد به موجب مقررات پیش بینی شده در اصل چهل و هشتم عمل شود.

اصل یکصد و هجدهم- چنانچه پارلمان به مدت ۷۰ روز سکوت نماید، می توان متن لایحه را از طریق دستور لازم الزام، به اجرا گذاشت.

اصل یکصد و نوزدهم- چنانچه قانون بودجه که درآمد و هزینه ها و عملکرد را تعیین می نماید در زمان معین و جهت امضاء در شروع آن دوره ارائه نشده باشد، دولت از پارلمان می خواهد که به فوریت به او اجازه دریافت مالیات ها را داده و از طریق تصویب نامه، هزینه های مورد نظر را به اجرا بگذارد.

اصل یکصد و بیستم- زمانی که پارلمان تعطیل است مدت پیش بینی شده در این اصل به حال تعلیق در خواهد آمد.

اصل یکصدویست و یکم- دیوان محاسبات، پارلمان و حکومت را در امر نظارت بر انرای قوانین مالی همراهی می نماید.

اصل یکصدویست و دوم- دستور جلسه روزانه مجلسین در مورد لوایح تقدیمی از سوی دولت و یا طرحهای قانونی که مورد تأیید دولت قرار گرفته است، بر حسب اولویت و به ترتیب مقرر توسط دولت تعیین می گردد.

اصل یکصدویست و سوم- برای پرسش های اعضای پارلمان و پاسخ های دولت نیز یک جلسه در هفته بر حسب اولویت منظور خواهد شد.

اصل یکصدویست و چهارم- نخست وزیر بعد از اتخاذ تصمیم در هیأت دولت در مورد برنامه خود و یا احتمال در مورد ارائه یک خط مشی کلی سیاسی، از مجلس شورای ملی درخواست رأی اعتماد می نماید.

اصل یکصدویست و پنجم- مجلس شورای ملی پس از رأی گیری می تواند دولت را استیضاح کند. چنین اقدامی منوط به موافقت حداقل یک دهم اعضای مجلس شورای ملی می باشد. رأی گیری نمی تواند پیش از ۴۸ ساعت پس از تاریخ ثبت آن موضوع صورت گیرد. تنها آرای که پاسخ مثبت به استیضاح می دهند شمرده خواهند شد، استیضاح پس از تحصیل آراء اکثریت اعضای صورت خواهد گرفت. چنانچه در این خصوص اکثریت آراء حاصل نگردد امضاءکنندگان آن، حق پیشنهاد استیضاح دیگری در همان دوره راندارند مگر در شرایط پیش بینی شده در قانون.

اصل یکصدویست و ششم- نخست وزیر می تواند ضمن درخواست تصویب یک لایحه از مجلس شورای ملی، درخواست رأی اعتماد نیز بنماید، در این صورت اگر مجلس به دولت رأی اعتماد بدهد فرض بر این خواهد بود که آن لایحه تصویب شده است مگر اینکه ظرف ۲۴ ساعت پس از درخواست رأی اعتماد، مجلس دولت را مورد استیضاح قرار دهد و آن استیضاح به موجب بندهای پیش به تصویب منلس برسد.

نخست وزیر می تواند پس از اعلام سیاست کلی خود از مجلس سنا نیز خواستار رأی اعتماد گردد.

اصل یکصدویست و هفتم- در صورتی که مجلس شورای ملی موضوع استیضاح را به تصویب برساند و یا برنامه دولت یا سیاست کلی دولت را رد نماید، نخست وزیر باید استعفاى خود را تقدیم رئیس جمهور نماید.

اصل یکصدویست و هشتم- برای اجراء نمودن مفاد اصل (49) اتمام دوره های عادی یا فوق العاده اجرا به تأخیر خواهند افتاد.

اصل یکصدویست و نهم- وزراء مسئول مجلسین هستند و در هر مورد که از طرف یکی از مجلس احضار شوند باید حاضر گردند و نسبت به اموری که محول به آنهاست حدودمسئولیت خود را منظور دارند.

ارتش

اصل یکصدوسی ام - ارتش پیکره اصلی نیروهای نظامی را تشکیل می دهد. وظیفه اصلی ارتش، حفظ تمامیت ارضی ایران و دفاع از کشور در برابر تهاجم نظامی بیگانگان است.

اصل یکصدوسی و یکم - ترتیب گرفتن قشون را قانون معین می نماید تکالیف و حقوق اهل نظام و ترقی در مناصب به موجب قانون است.

..اصل یکصدوسی و دوم- مخارج نظامی هر ساله از طرف مجلس شورای ملی تصویب می شود.

اصل یکصدوسی و سوم- هیچ قشون نظامی خارجه به خدمت دولت قبول نمی شود و در نقطه ای از نقاط مملکت نمی تواند اقامت یا عبور کند مگر به موجب قانون.

اصل یکصدوسی و چهارم -حقوق و مناصب و شئون اهل نظام سلب نمی شود مگر بهموجب قانون.

فصل پنجم: سیاست خارجی

اصل یکصدوسی و ششم- مذاکره در مورد معاهدات و امضاء آن ها بر عهده رئیس جمهور است.

شرح کامل مذاکراتی که به منظور عقد یک قرارداد بین المللی انجام می شود و نیاز به امضاء رئیس جمهور ندارد به اطلاع وی خواهد رسید.

اصل یکصد و سی و هفتم - سیاست خارجی جمهوری ایرانی بر اساس نفی هرگونه سلطه نوبی و سلطه پذیری، حفظ استقلال همه جانبه و تمامیت ارضی کشور و عدم تعهد در برابر قدرت های سلطه گر و روابط صلح آمیز با دول صلح طلب استوار است.

اصل یکصد و سی و هشتم هرگونه قرارداد که موجب سلطه بیگانه بر منابع طبیعی، اقتصادی، فرهنگی، تاریخی، ارتش و دیگر شئون کشور گردد ممنوع است.

اصل یکصد و سی و نهم - هرگونه تحولات و تغییرات ارضی بدون رضایت مردم ایران سرزمین معتبر شناخته نخواهد شد.

اصل یکصد و چهل - چنانچه رئیس جمهور، نخست وزیر یا رؤسای هر یک از مجلسین اظهار نمایند که یکی از تعهدات بین المللی کشور مغایر با قانون اساسی می باشد، اجازه تأیید و یا تصویب آن معاهده پیش از آنکهتدید نظر در قانونی اساسی انجام شود، امکان پذیر نمی باشد.

اصل یکصد و چهل و یکم- پیمان ها یا قراردادهایی که به صورت قانونی تأیید گردیده و به امضاء رسیده اند از تاریخ انتشار نسبت به قوانین داخلی ارجحیت دارند مشروط بر اینکه طرف دیگر قرارداد یا معاهده تعهدات خود را نیز انرا نماید.

فصل ششم: قوه قضائیه

اصل یکصد و چهل و دوم - قوه قضائیه یا قوه تمییز حق، قوه ای است مستقل که پشتیبان حقوق فردی و اجتماعی و مسئول تحقق بخشیدن به عدالت است. بر اساس این اصل وظایف قوه قضائیه عبارت است از:

رسیدگی و صدور حکم در مورد تظلمات، تعدیات، شکایات، حل و فصل دعاوی و رفع خصومات و اخذ تصمیم و اقدام لازم در - 1
آن قسمت از ملیت، احوال شخصیه، نظام زوجیت، انحصار وراثت و امور حسبه، که قانون معین می کند

2- احیای حقوق عامه و گسترش عدل و آزادی های مشروع -

نظارت بر حسن اجرای قوانین - 4- تعریف و تعیین جنایات و جرائم و مجازات ها - 3

کشف جرم و تعقیب و مجازات مجرمان اجرای و آن به موجب مقررات مدون جزای کیفری - 5

اقدام مناسب برای پیشگیری از وقوع جرم و اصلاح مجرمان - 6

لغو جرم سیاسی، تبعید، شکنجه و مجازات اعدام - 7

اصل یکصد و چهل و سوم- به منظور انجام مسئولیت های قوه قضائیه در کلیه امور قضایی و اداری و اجرایی، رئیس جمهوری فردی کاردان، متخصص و آگاه به امور قضایی را به مدت چهار سال به عنوان رئیس قوه قضائیه تعیین می نماید.

وظایف رئیس قوه قضائیه -

1- ایجاد تشکیلات ضروری به موند مسئولیت های اصل یکصد و چهل و دوم -

2- تهیه لوایح قضایی متناسب با قوانین حقوق بشری -

3- استخدام قضات شایسته، کاردان و عزل و نصب آن ها و تغییر محل ماموریت و تعیین مشاغل قضایی و ترفیع آنان و مانند این ها -
از امور اداری و به موجب قانون

اصل یکصد و چهل و چهارم- مرجع رسمی رسیدگی به شکایات دادگستری است. تشکیل دادگاه ها و تعیین صلاحیت آن ها منوط به حکم قانون است.

اصل یکصد و چهل و پنجم - وزیر دادگستری مسئولیت کلیه مسائل مربوط به قوه قضائیه را بر عهده دارد.

اصل یکصد و چهل و ششم - قانون اساسی جمهوری ایران می گوید حکم و اجرای هیچ مجازاتی صورت نمی گیرد مگر به موجب قانون.

اصل یکصدوچهل و هفتم - محاکمات، علنی برگزار می شود و حضور افراد آزاد است، مگر آنکه به تشخیص دادگاه علنی بودن آن مغایر نظم عمومی باشد و یا در دعاوی خصوصی، اصحاب دعوا، تقاضای محاکمه غیر علنی را بنمایند.

اصل یکصدوچهل و هشتم- احکام دادگاه ها بایستی مستدل و مستند به مواد قانون و اصولی باشد که بر اساس آن حکم صادر شده است.

اصل یکصدوچهل و نهم - قاضی موظف است کوشش کند حکم هر دعوا را در قوانین مدونه بیابد و نمی تواند به بهانه سکوت یا نقص یا اجمال یا تعارض در قوانین مدونه از رسیدگی به دعوا و صدور حکم امتناع نماید.

اصل یکصدوپنجاهم - هیچ فعل یا ترک فعلی به استناد قانونی که پس از آن تدوین شده است، جرم محسوب نمی گردد.

اصل یکصدوپنجاه و یکم - هرگاه در اثر تقصیر یا اشتباه قاضی در موضوع یا در حکم یا در تطبیق حکم بر مورد خاص، ضرر مادی یا معنوی متوجه فردی گردد، در صورت تقصیر، مقصر به موجب قانون ضامن بوده و موظف به جبران خسارت بوده و در هر حال از متهم اعاده حیثیت می گردد.

اصل یکصدوپنجاه و دوم - برای رسیدگی به جرائم مربوط به وظایف خاص نظامی اعضای ارتش، ژاندارمری، شهربانی محاکم نظامی به موجب قانون تشکیل می گردد. اما به جرائم عمومی آن ها یا جرائمی که در مقام ضابط دادگستری مرتکب می شوند در محاکم عمومی رسیدگی می شود. دادستانی و دادگاه های نظامی بخشی از قوه قضائیه کشور و مشمول اصول مربوط به این قوه هستند.

اصل یکصدوپنجاه و سوم - برای رسیدگی به شکایات و اعتراضات مردم نسبت به مامورین یا واحدها یا آئین نامه های دولتی و احقاق حقوق آنان، دیوانی به نام دیوان عدالت اداری تحت نظارت رئیس قوه قضائیه تاسیس می شود. حدود و اختیارات و نحوه عمل کرد این دیوان را قانون تعیین می کند.

اصل یکصدوپنجاه و چهارم - برای حسن جریان امور و اجرای صحیح قوانین در دستگاه های اداری، سازمانی با نام «سازمان بازرسی کل کشور تحت نظارت قوه قضائیه تشکیل می شود. حدود و اختیارات و وظایف این سازمان را قانون معین مینماید.

دیوان عالی عدالت/ کشور

دیوان عالی عدالت/ کشور بالاترین و عالی ترین مرجع قضایی در ایران جمهوری است که به منظور نظارت بر اجرای صحیح قوانین در محاکم و ایجاد وحدت رویه قضایی و انجام مسئولیت هایی که به موجب قانون به آن محول می گردد. بر اساس ضوابطی که رئیس قوه قضائیه تعیین می کند، تشکیل شده است. این دیوان از برجسته ترین قضات تشکیل یافته است. هیئت عمومی این دیوان حق صدور رأی وحدت رویه را دارد که از ارزشی برابر با قوانین برخوردار است.

اصل یکصدوپنجاه و پنجم - شعبه های این دیوان حق رسیدگی به شکایات از آرای صادره توسط دادگاه های پایین رتبه تر را دارند.

اصل یکصدوپنجاه و ششم - رسیدگی این دیوان به پرونده ها به صورت شکلی است و طرفین دعوی در دادگاه حاضر نمی شوند مگر آن که دادگاه برای ادای توضیحات اقدام به احضار آن ها کند.

اصل یکصدوپنجاه و هفتم- رأی شعب این دادگاه نیز به شکل نقض یا ابرام رأی دادگاه عالی است.

وظایف دیوان عالی / عدالت، کشور

نظارت بر حسن اجرای قوانین در دادگاه ها -

ایجاد وحدت رویه قضایی -

مرجع تجدید نظر احکام صادره محاکم نظامی -

و احکام مهم دادگاه های عمومی -

اصل یکصدوپنجاه و هشتم- رئیس جمهور با همکاری قوه قضاییه استقلال قوه قضاییه را تضمین می نماید. تشکیل قوه قضاییه به مونس قانون خاص معین می گردد.

اصل یکصد و پنجاه و نهم - هیچ کس را نمیتوان بدون دلیل توقیف نمود. قوه قضاییه که حافظ آزادی افرادی باشد به موب قانون مسئول اجرای این اصل می باشد.

اصل یکصد و شصت و یک - «دیوان عالی عدالت/ دیوان کشور» از بین اعضای مجلس شورای ملی و سنا به تعداد مساوی توسط دو مجلس تشکیل می شود. این اصل در هر تجدید انتخاب مراعات می شود. رئیس دیوان از بین اعضای دیوان انتخاب می گردد. تشکیلات و آیین دادرسی دیوان توسط قانون خاص پیش بینی می گردد.

اصل یکصد و شصت و یکم - رئیس جمهور در انجام وظایف محوله از مسئولیت مبرا است، مگر در مورد ارتکاب خیانت بزرگ.

اصل یکصد و شصت و دوم - رئیس جمهور تنها به وسیله مجلسین و از طریق رأی گیری علنی و تصویب اکثریت مطلق اعضای مجلسین مورد اتهام قرار می گیرد. در این صورت دادرسی بر عهده دیوان عالی عدالت می باشد. اعضای حکومت از نظر کیفری در حین انجام وظایف محوله مسئول می باشند، اعمال آن ها از زمان ارتکاب به صورت جنایت و جنحه شناخته می شود. در صورت توطئه اعضای حکومت بر علیه امنیت کشور آیین دادرسی دیوان عالی عدالت شامل آن ها و شرکاء آنان می باشد.

اصل یکصد و شصت و سوم - در موارد پیش بینی شده در این بند، دیوان عالی باید تعاریف جرم، جنایت و تعیین مجازات را به موب قانون کیفری نافذ در زمان وقوع جرم ارتكابی رعایت نماید.

شورای قانون اساسی

اصل یکصد و شصت و چهارم - شورای قانون اساسی دارای ۹ عضو است که برای مدت ۹ سال انتخاب گردیده و انتخاب مجدد آن ها جایز نیست. یک سوم اعضای شورای قانون اساسی هر سه سال یک بار تغییر می یابند. ۳ عضو شورای مزبور توسط رئیس جمهور و ۳ عضو توسط رئیس مجلس شورای ملی و ۳ عضو دیگر توسط رئیس مجلس سنا انتخاب می گردند.

اصل یکصد و شصت و پنجم - رئیس شورای قانون اساسی توسط رئیس جمهور انتخاب می گردد.

اصل یکصد و شصت و ششم - تصدی مقام وزارت و عضویت پارلمان برای اعضاء شورای قانون اساسی ممنوع می باشد. سایر ممنوعیتها به موجب قانون خاص تعیین می گردد.

اصل یکصد و شصت و هفتم - مسئولیت نظارت بر حسن اجرای قانون انتخابات ریاست جمهوری بر عهده شورای قانون اساسی است.

اصل یکصد و شصت و هشتم - شورای یاد شده به اعتراضات رسیدگی کرده و نتایج انتخابات را اعلام می نماید.

اصل یکصد و شصت و نهم - در صورت اعتراض، نسبت به حسن اجرای انتخابات اعضای مجلس شورای ملی و مجلس سنا، شورای قانون اساسی نظارت کامل می نماید.

اصل یکصد و هفتادم - شورای قانون اساسی بر حسن اجرای همه پرسى نظارت نموده و نتایج آن را اعلام می نماید.

اصل یکصد و هفتاد و یکم - قوانین ویژه پیش از تصویب و همچنین آیین نامه های داخلی مجلسین پیش از اجراء باید به شورای قانون اساسی ارسال شود تا سازگاری آن ها با قانون اساسی اعلام گردد. در مورد قوانین عادی نیز رئیس جمهور، نخست وزیر، رئیس مجلس شورای ملی، رئیس مجلس سنا و یا ۶۰ تن از نمایندگان مجلس و یا ۶۰ تن از سناتور ها پیش از امضا قوانین می توانند درخواست ارجاع آن ها را به شورای قانون اساسی بنمایند.

اصل یکصد و هفتاد و دوم - در موارد پیش بینی شده در دو بند فوق، شورای قانون اساسی باید ظرف یک ماه

تشکیل جلسه داده و به موضوع رسیدگی نماید. با این وجود، در صورت فوریت مدت مزبور بر اساس درخواست دولت به ۸ روز تقلیل می یابد.

اصل یکصد و هفتاد و سوم - در صورت ارجاع قانون به شورای قانون اساسی، مهلت مقرر نهد امضاء بهر حال تعلیق درمی آید.

اصل یکصد و هفتاد و چهارم - هرگاه شورای قانون اساسی، قانونی را مخالف با قانون اساسی اعلام نمایند می توان آن را توشیح نموده و به اجراء درآورد.

اصل یکصد و هفتاد و پنجم - تصمیمات شورای یاد شده قابل اعتراض نیستند و برای قوای حاکمه متصدیان اداری و قضایی لازم الرعایه می باشند.

اصل یکصد و هفتاد و هشتم - نحوه اداره امور شورای قانون اساسی و روش رسیدگی و مهلت اعتراض در شورای یاد شده را قانون خاص معین می نماید.

فصل هشتم: اقتصاد و امور مالی امور مالیه و بازرگانی

اصل یکصد و هفتاد و نهم - از برجسته ترین اهداف اقتصادی در جامعه همانا کارآیی اقتصادی است

اصل یکصد و هفتاد و هشتم - تعریف و اژه های بکار رفته در این قانون به شرح زیر است 1 ماده : الف - ماده معدنی (کانی): هر ماده یا ترکیب طبیعی که بصورت نامد یا گاز یا مایع و یا محلول در آب در اثر تحولات زمین شناسی به وجود آمده است

اصل یکصد و هفتاد و نهم - کانه : مواد معدنی یا کانیهای موند در کانسار که دارای ارزش اقتصادی است

اصل یکصد و هشتادم - ذخیره معدنی کانسار: تمرکز و یا انباشت طبیعی یک یا چند ماده معدنی در زیر یا روی زمین و یا محلول در آب می باشد

اصل یکصد و هشتاد و یکم - یعنی بتوان از منابع کانی و معدنی یاد شده تولید محدود و حداکثر استفاده را برد

اصل - سطح تولید را بالا برد، به نحوی که از این منابع حداکثر رفاه را برای مردم فراهم آورد

اصل یکصد و هشتاد و دوم - هدف دیگر تأمین عدالت اجتماعی است بدین معنا که تولید ملی به طور عادلانه و منصفانه بین مردم توزیع شود.

اصل یکصد و هشتاد و سوم - هیچ قسم مالیات برقرار نمی شود مگر به حکم قانون

اصل یکصد و هشتاد و چهارم - موارد معافیت از مالیات را قانون مشخص خواهد نمود

اصل یکصد و هشتاد و پنجم - میزان مالیات را همه ساله مجلس شورای ملی با اکثریت آراء تصویب و معین خواهد نمود

اصل یکصد و هشتاد و ششم - در مواد مالیاتی هیچ تفاوت و امتیازی فیما بین افراد ملت گذارده

نخواهد شد

اصل یکصد و هشتاد و هفتم - تخفیف و معافیت از مالیات منوط به قانون مخصوص است

اصل یکصد و هشتاد و هشتم - غیر از مواعی که قانون صراحتاً مستثنی می دارد به هیچ عنوان از اهالی چیزی مطالبه نمی شود مگر به اسم مالیات و برای بهتر نمودن امور مملکتی

دیوان محاسبات

اصل یکصد و هشتاد و نهم - دیوان محاسبات کشور در اصطلاح حقوقی چنین تعریف شده است

دیوان محاسبات دادگاهی است مالی که مأمور معاینه و تفکیک محاسبات اداره مالیه و تفریغ کلیه حسابداران خزانه بوده و نیز نظارت می کند که هزینه های معینه در بودجه از میزان معین شده تجاوز نکند و تغییر و تبدیل نیابد و هر وجهی در محل خود صرف شود و نیز مکلف است که در امر معاینه و تفکیک محاسبات ادارات دولتی و جمع آوری سند خرج محاسبات و صورت کلیه محاسبات مملکتی اقدام نماید

اصل یکصد و نهم - دیوان محاسبات جمهوری ایران بازوی اصلی نظارت پارلمان این کشور محسوب میگردد. این دیوان محاسبات گزارشهای حسابرسی مستقل مربوط به امور مالی عمومی کشور را تهیه و در اختیار پارلمان قرار می دهد. بر همین اساس این دیوان کل مجموعه قوه مجریه را حسابرسی می نماید

این دیوان سازمان مستقل است که زیر نظر مجلس کار میکند و از دستگاههای تحت رسیدگی استقلال را دارد. این دیوان حسابرسی های عملکرد و مالی را انجام می دهد. افزون بر این دیوان محاسبات ایران در تقویه نقش نظارتی پارلمان و توسعه دموکراسی در سایر کشورهای جهان به عنوان یک تکلیف بین المللی ایفای نقش می کند.

اصل یکصدونودویکم- اعضای دیوان محاسبات را مجلس شورای ملی برای مدتی که به موجب قانون مقرر می شود تعیین خواهد نمود.

اصل یکصدونودوم- دیوان محاسبات مأمور به معاینه و تفکیک محاسبات اداره مالیه و تفریح حساب کلیه محاسبین خزانه است و مخصوصاً مواظب است که هیچ یک از فقرات مخارج معینه در بودجه از میزان مقرر تجاوز ننموده، تغییر و تبدیل نپذیرد و هر وجهی در محل خودبه مصرف برسد و همچنین معاینه و تفکیک محاسبه مختلفه کلیه ادارات دولتی را جمع آوری نموده و اوراق سند خرج محاسبات و صورت کلیه محاسبات مملکتی را باید به انضمام ملاحظات خود به مجلس ارائه نماید.

اصل یکصدونودوسوم- قوانین مالی، درآمدها و هزینه های دولت را تحت شرایطی که در قانون پیش بینی شده است مشخص مینماید.

اصل یکصدونودو چهارم - دیوان محاسبات، پارلمان و حکومت را در امر نظارت بر اجرای قوانین مالی همراهی می نماید.

اصل یکصدونودوپنجم- در صورت تقاضای دولت، «شورای اقتصادی و اجتماعی» در موردلوايح قانونی و آیین نامه ها و تصویب نامه ها و همچنین در مورد پیشنهادات قانونی که ارائه گردیده است، اعلام نظر می نماید. یکی از اعضاء شورا را می توان برای تشریح نظر شورادر موارد یاد شده جهت حضور در پارلمان انتخاب نمود.

اصل یکصدونودوششم - میزان و نحوه اخذ مالیات ها و نظام ضرب سکه و چاپ اسکناس

اصل یکصدونودوهفتم - ترکیب شورای اقتصادی و اجتماعی و مقررات داخلی آن به وسیله قانون خاص مشخص می گردد.

فصل نهم: تقسیمات کشوری و خودگردانی منطقه ای تقسیمات کشوری

اصل یکصدونودوهشتم - بر اساس سلسله مراتب اداری - سیاسی در تقسیم هر کشور به واحدهای کوچکتر، برای سهولت اداره آن و تأمین امنیت و بهبود اوضاع اجتماعی و اقتصادی است. این تقسیم بندی گاه بر مبنای تاریخ و فرهنگ، اوضاع جغرافیایی و جمعیت و گاه برحسب ملاحظات سیاسی صورت می گیرد.

اصل یکصدونودونهم - تعریف خود گردانی: خود گردانی عبارتست از اینکه شهروندان و زحمتکشان امور خود را، خود بگردانند و «در گزینش های مربوط به آن ها خودشان تصمیم گیری نمایند. معنای این امر قدر متیقن» تصمیم گیری» است و نه تنها «اظهار نظر

به منظور نائل شدن به این امر سه اصل یا سه جهت را می توان پذیرفت:

نخست: همه تصمیم ها بایستی در غیر متمرکزترین سطحی که رعایت «منافع عمومی» در آن میسر باشد، یعنی در نزدیکترین سطح به اشخاصی که تصمیم به آن ها مربوط می گردد؛ اتخاذ شود.

دوم: مراجع مسئول در تمام سطوح انتخابی بوده، تحت نظارت [دولت مرکزی] قرار داشته باشند. آن ها بایستی سیاستی را اجراء نمایند که بطور جمعی مقرر شده باشد.

سوم: در خصوص هر مساله ای میان همه مراجعی که تصمیم به آن ها مربوط می شود (مانند؛ بخش، موسسه) تقابل و تبادل آراء صورت گیرد.

تذکار: منظور از منافع عمومی؛ شورای محله، شورای شهر که تبادل و تقابل آراء میان این دو ضروری است.

اصل دویستم - تشکیلات کشوری جمهوری عبارتند از: بخش، استان، سرزمین و تشکیلات دیگری که آزادانه توسط شوراهای محلی به موجب قانون اداره می گردند.

اصل دویست و یکم- در استان ها و سرزمین نماینده دولت موظف است که منافع ملی، کنترل ادارات و حسنازای قانون را مد نظر قرار دهد.

بازنگری در قانون اساسی

اصل دویست و دوم- بازنگری در قانون اساسی با پیشنهاد نخست وزیر و نمایندگان پارلمان به وسیله ریاست جمهوری صورت می گیرد. طرح تجدید نظر ابتدا باید در مجلسین با متن مشابه به تصویب برسد و پس از تأیید آن از طریق همه پرسی قطعی خواهد شد. بر این پایه، پس از تصمیم رئیس جمهور مبنی بر ارائه طرح بازنگری قانون اساسی به پارلمان که به صورت اجلاسیه مشترک تشکیل شده است دیگر لزومی به مراجعه به آراء عمومی نخواهد بود. در این صورت برای تصویب طرح یادشده موافقت اکثریت (۵) / (۳) کل آراء اعضاء اجلاسیه مشترک لازم است. دفتر اجلاسیه مشترک همان دفتر مجلس شورای ملی خواهد بود.

اصل دویست و سوم- هر گونه اقدام در مورد بازنگری قانون اساسی در شرایطی که تمامیت ارضی کشور مورد تعرض قرار گرفته ممنوع خواهد بود. اساس حکومت جمهوری نمی تواند مورد هیچگونه تجدید نظر قرار گیرد.

اصل دویست و چهارم- زمانی که مجلس شورای ملی بر حسب این قانون اساسی تشکیل می شود دوره عادی پارلمان پیشین به حالت تعلیق در می آید و اعتبارنامه نمایندگان مجلس شورای ملی قبلی فاقد اعتبار خواهد شد. تا تاریخ گشایش مجلس تازه تنها می تواند پارلمان قبلی را به تشکیل جلسه دعوت نماید.

اصل دویست و پنجم- اعتبارنامه اعضاء مجلس سنا و همچنین اعتبارنامه اعضاء مجلس شورای ملی که در حین انجام وظیفه هستند در یک زمان از اعتبار ساقط خواهد شد.

بند (1) - تشکیلات بنیاد جمهور که به وسیله قانون اساسی پیش بینی شده است ظرف مدت چهار ماه از تاریخ تأیید آن به مرحله اجراء گذارده خواهد شد.

بند (2) - تصدی مقام ریاست جمهور در تاریخ اعلام نتایج پیش بینی شده در این قانون به پایان خواهد رسید.

بند (3) - مقام مسئول در این حکومت به موجب قوانین و مقررات موجود در زمان قابل اجرا شدن قانون اساسی تا زمان تعیین مقام پیش بینی شده توسط نظام جدید آن حکومت ، به فعالیت خود ادامه خواهد داد.

بند (4) - اختیارات تفویض شده به شورای قانون اساسی بر اساس اصول... تا تاریخ تشکیل این شورا بر عهده کمیسیونی متشکل از رئیس و قائم مقام شورای دولتی، رئیس دیوان عالی کشور، رئیس دیوان محاسبات خواهد بود.

اصل دویست و هشتم- تصمیمات قانونی لازم جهت ایجاد تشکیلات مورد نیاز اتخاذ خواهد شد و تا آن تاریخ به منظور اجراء وظایف دستگاه حاکم مصوباتی که در حکم قانون می باشد بعد از تأیید شورای دولتی تنظیم خواهد گردید.

اصل دویست و نهم- در ظرف مدت پیش بینی شده در بند ۱ اصل (205) دولت مجاز است که به وسیله مصوبه ای که در حکم قانون می باشد و به همان طریق نیز به تصویب رسیده است، نخستین نظام انتخاباتی مجالس پیش بینی شده در قانون اساسی را مشخص نماید. در همان مدت و تحت همان شرایط، دولت میتواند در تمام موارد تصمیماتی را که برای صیانت از مردم و یا محافظت از آزادی ها لازم می باشد اتخاذ نماید.

اصل دویست و هشتم- این قانون اساسی به عنوان «قانون اساسی جمهوری سکولادموکراتیک

ایران به اجرا در خواهد آمد.

تدوین از نیره انصاری، حقوق دان، نویسنده، پژوهشگر و کوشنده حقوق بشر

میلادی برابر با 3، 1397، 4 خورشیدی 25، 2018، 6